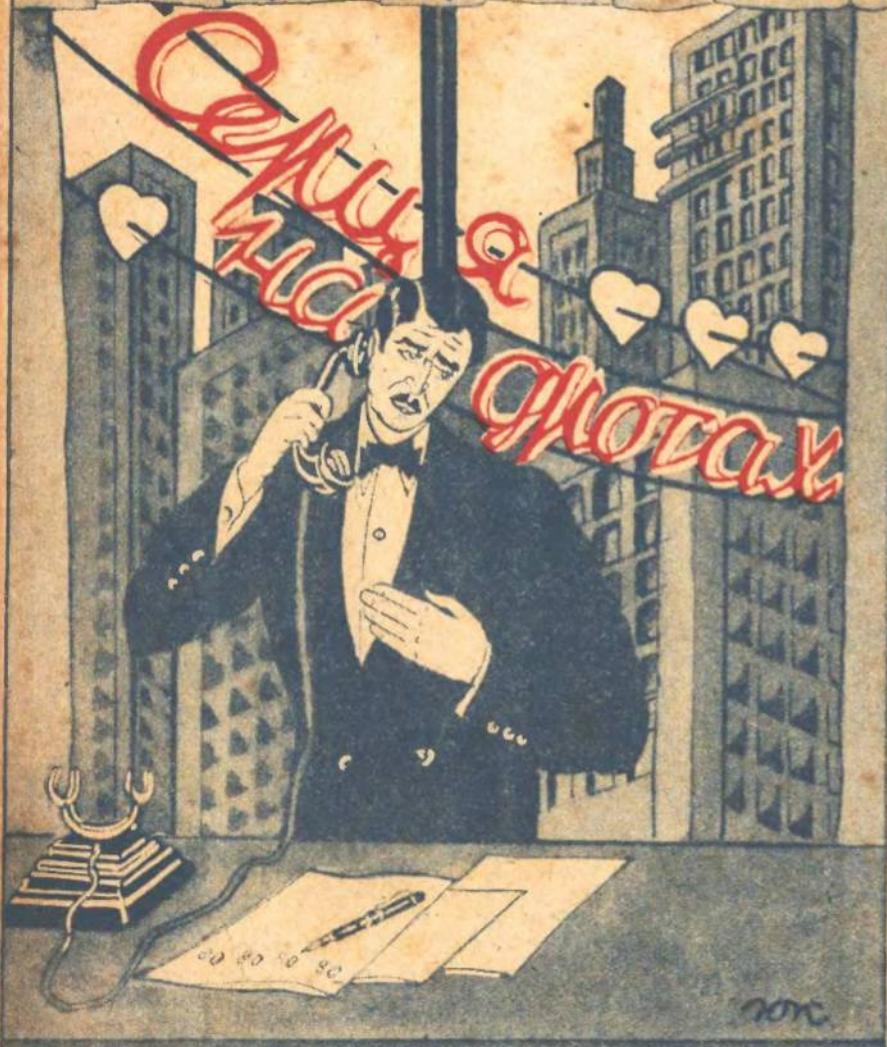

Ор.Дкаченко

Сердце
на
холдах

Холдах

1946

Ор. Ікаренко

СЕРЦЯ НА ДРОТАХ

ОПОВІДАННЯ

1946.

*****

З МІСТ :

=====

СЕРЦЯ НА ДРОТАХ....	3
БЕЗ ТАЛАНТУ.....	16
НАРЕЧЕНИІ.....	23

*****

Окладинка роботи Юрія Ковальчука

=====

НА ПРАВАХ РУКОПИСУ

=====

Серця на дротах

Рішучим рухом руки підніс слухавку телефона, прикладав її до вуха і, коли в ній почувся сигнал централі, накрутив автоматичне колісце, набираючи число 08. По хвилині одержав зв'язок, і почув у слухавцізвічливий голос:

- Інформація. Слухаю.

Мовчав, задергавши віддих. Ввічливий голос повторив сказане. Мовчав. Апарат виключено.

Поклав слухавку на вилки, розмріяно і з усмішкою приглядаячися до неї.

- Що це таке діється зі мною? - приводив себе до порядку.

Цей голос, голос "інформації", своєю м'якістю, милозвучністю і ніжністю з першого разу, як він почув його, викликав у нього незнане досі почування туги за жінкою, за людиною-другом, наповнив його небувалим теплом і щоразу розгрівав його кров до стану сп'яніння. Він забув про все - про свою працю, про папери, що лежали перед ним на столі і ждали розгляду, про шефа, якому мав звітувати, й не звертав уваги на друкарок, що значуще підсміхалися, підморгуючи одна на одній. І таке діялося з ним уже кілька днів. Та й у день не раз.

Сьогодні він вирішив: як тільки друкарки підуть на обід, наважиться розмову з "мілим голосьчиком". Обовязково. Дещо розпитати, а може на віть...

Дрррр... дрррр... дрррр! - задирчав телефон. Зручно, звично підніс слухавку:

- Канцелярія доктора Кеннеді!

- .....

- Ні! Його зараз немає, він недавно вийшов.

Його заступає конціпієнт доктор Рід.

- .....
- Будь-ласка, при телефоні доктор Рід. Слухаю!
- .....
- .....
- .....
- Добре, перекажу.
- .....
- .....
- Будь-ласка. До побачення!

Доктор Рід поклав слухавку на місце і щось записав на клаптикові паперу.

Друкарки стукотіли невпинно на машинках.

З-за вікна доходив у кімнату шум великого міста, трамвайний дзенькіт, автомобільні гудки.

Хотів працювати та ніяк не йшло. Замість щоб простудіювати справу, яку Йому доручив доктор Кемеді, водив олівцем по папері, на якому стояли уже рядком числа: 08, 08, 08.

Встав із-за стола, пройшовся по кімнаті, постояв за плечима здивованих друкарок і знову сів на давнє місце. Не міг заспокоїтися. Хвилювався і щоразу поглядав на годинник.-"Як повохі воруматиться його стрілки!"-нетерпеливився. Подивився скоса на друкарок, завагався і підняв слухавку: 08.

- Інформація, слухаю!

Насолоджувається голосом і мовчав.

- Слухаю, тут інформація!

Знову перервано зв"язок. Поклав слухавку, і цю мить апарат задзенькотів.

- Доктор Рід - зголосився. Його лице прояснило, він кивнув головою, сказав: "добре" і скінчив розмову.

- Мої панночки,- звернувся до друкарок,- шеф сьогодні більше не прийде. Ви можете йти, на обід і повернутися щойно о 3-ій годині.

Повеселішав. Обидві ж друкарки радісно вигукнули, перестали писати і за хвилину доктор Рід залишився сам у канцелярії. Він встав, за-

чинив за друкарками старанно двері і підіймов до телефону.

У висках кров била молотом, серце тріпоталося в груді, як щойно спіймана пташина в клітці, а по всьому тілі розплилася насолода невідомого.

Доктор Рід вирішив: 08.

- .....

- "Мицій голосочку", - збирав думку, - я маю до Вас приватне запитання...

З другого кінця телефонного проводу дійшло до його вух здивування:

- Приватне?

Той голос! Той голос! Др.Рід повів руками по розпеченному чолі.

- Так, приватне, - почав швидко, щоб не проминути нагоди. - Мені хочеться знати, чи Ви/тут

др. Рід завагався на хвилину/,... - чи у Вас є добре друзі та чи не погодилися б Ви подарувати молодому мужчині кількох годин...

На хвилину слухавка завмерла, а опісля з неї почувся голосний /троси, може, навіть заголосний/ сміх "милого голосочка", що відбирає йому всю надію. Та розмова не перервалася.

- Друзів у мене мало, а таких, щоб ім "дарувати години" зовсім немає. Навіщо Вам це знати?

Др.Рідові хотілося підскочити з радості. Розмахуючи руками вдивлявся в апарат і вмовляв у нього:

- Прохаю Вас,- продовжував ніжно,- подаруйте мені кілька годин, а я розкажу Вам про все, що хотілося б Вам розказати. Добре?

- Але ж пане! - хихотів "милій голосочек".

- Благаю, не відмовляйте!

Мовчанка. Нерви др.Ріда нап"ялися, як посторонки.

- Хвилину, не відходьте від телефону,- наказав "милій голосочек" і перервав зв"язок.

Др.Рід прямо тангував з нетерплячкою біля стола, переступав з ноги на ногу, хдав схильованій. Підняв очі вгору, тяжко зідхнув і, хоч

ніколи не молився, звернувся до неба: "Боже допоможи!".

В телефоні знову обізвався "мілій голосочок" - ніжно, весело:

- Погоджуєшся, але під умовою, що не будемо самі. Ви прийдіть з якоюсь дівчиною, а я матиму товариство одного з моїх друзів. Згода?

Невдовілля з"явилось на обличчі др.Ріда.Не так уявляв собі зустріч з "мілім голосочком". Потім не хотів тратити нагоди, тому швидко погодився і визначив місце та годину.

- У мене ще одна умова...

Др.Рід аж скривився.

- Ще одна? Яка?

- Ви не повинні мі про що мене розпитувати, але більше розповідати про себе.

Розмова закінчилась. Апарат замовк, і др. Рід відложив слухавку. Був не зовсім задоволений з визначеної зустрічі. І тут мав нову мороку,- кого з собою взяти... Сів, задумався і вдивлявся в покреслений клаптик паперу: 08, 08, 08

- Побачимо, що з цього вийде,- потішав себе, передер записаний клаптик на-двоє, кинув його в кіш, взяв капелюх і усміхнений вийшов з канцелярії.

* * *

Цієї ночі др.Рід не спав, і мучився та гарячкував, як у пропасниці. Не міг зрозуміти, чому "мілій голосочок" обманув його і не прийшов на побачення? Він же ж був в означеній годині і на призначенному місці, та більш години ждав звесю сестрою, що з тяжким трудом згодилася брати участь у цій пригоді, а по невдачі назвала його "несповна розуму". Всю ніч він кидався на ліжку і щойно над ранком, здорово заклявши, заснув. Пізно пробудився і, розхристаний та змучений, прибіг з великим опізненням в бюро, де впав прямо в рамена свого шефа.

- Що з Вами, пане добродію? - питав др.Кен-

неді. - Ви, може, нездужаєте, чи хтось гнався за Вами?

Др.Рід кинув кілька слів оправдання, сказав щось про друга, що його мусів відпровадити на залізничний двірець і сів за свій столик. Не задумуючись довго, підняв слухавку телефонного апарату і накрутів: 08.

- Інформація. Слухаю!

Немов опарений, кинув слухавку. Це був інший голос.

Що ж сталося з "милим голосочком"? - думалось Йому. - Неваже занедужав?

Журба, біль, сум і непевність не давали Йому зібрати думок. Він сидів на стільці, немов на шпильках, і не знав, що Йому дійти. Нарешті механічно узяв слухавку і знову накрутів: 08.

Обізвався той самий голос, що й перед хвилиною - неприємний і хрипкий.

- Будь-ласка, скажіть, чи давно ви працюєте при інформації?

- Давно. А чому питаетесь?

- Вибачте, я хотів би знати, що сталося з тією панночкою, що вчора обслуговувала ваш апарат?

У слухавці захрипіло неприємно. - "Це, либонь, сміх", - подумав др.Рід. Але вміть прислухався.

- Моя попередниця - /і знову той хрипкий, поганий сміх!/- Вона на відпустці, але я знаю, в чому справа. В неділю, на тому самому місці і в той самий час вони прийде. до побачення!

Др.Рід лютував. З нього зробили блазня, посміялися, покартували.

- Не піду в неділю, - запевняв себе, а олівець сам мандрував по папері і малював: 08, 08, 08. - Ні, не піду!

Він почував себе дуже нещасливим і самітним.

*

*

*

- Ще два дні - казав др.Рід своїй сестрі Мері,- за два дні буде неділя. Але я не піду, ні, цим разом не дам себе обманути... Намагався переконати себе і Мері др.Рід.

Сестра весело сміялася. Взяла брата за руку й пробувала його пульс.

- Ти недужий, Джордж? Серйозно. В тебе гарячка.

- Облиш харти,- обурився,- не вбачай у мені свого першого пацієнта, бо все одно ще не закінчила студій. У мене немає ніякої гарячки, я тільки сквильзований, що з мене покепкували.

- Ти сам винен, мій голубе!- мовила Мері й поклала руку на його чоло. Джордж енергійно запротестував. Але Мері казала далі: - Сам винен, бо чесний чоловік не буде призначати телефоном побачень незнайомій дівчині.

- Але ж ...

- Пробач! Це ж безглуздя - залюблюватися в "голос"...

- Я не залюблений,- перебив нетерпляче.

- Ні? - моргнула.- В такому разі ти таки недужий.

- Мері!

- Або на шляху до занедужання.

- Мері! - просив благально.

- Пробач! Але ж ти подумай: гарний голос ще не означає, що його власниця гарна!

Джордж махнув рукою:

- Ти цього не розумієш.

- Можливо. Але це не виключає, що вона може бути поганої вдачі, підстаркувата й проста хінка.

- Що? З таким голосом - і погана? Не вірю!

- заперечив гаряче.

Мері засміялася вголос, а він подивився на неї, розчарований.

- Слухай, Джордже,- сказала по хвилині мовчання Мері.- Підемо в неділю з тобою вдвох на побачення. Я хочу тебе вилікувати.

- Підеш? І радиш мені також іти? - з радіс-
тю запитав.

- Так! Я певна, вона не прийде, а якщо на-
віть прийде, ти переконаєшся в правдивості мо-
їх слів, І тоді занехаєш свої мрії. Згода?

Джордж задумався, потім глянув сестрі пиль-
но в очі, не помічаючи в них веселого блиску,
Несподівано підійшов до телефону: 08.

- .....

Кинув слухавку.

- Що за голос! - скрикнув. - Неприємний,
непривітний і хрипкий. Ні, я таки піду на поба-
чення в неділю. Піду! Підемо обос?

- Підемо!

Вони стиснули одне одному руки.

Десь в сусістві неслісся з радіо-приймача
слова танго:

... "Ти жінкам не вір"...

Об вікна кімнати били великі краплі дощу.
Далеко громіло.

Блискalo.

*

*

*

- Як можуть жінки мати такий хрипкий, не-
привітний голос! - дивувався др.Рід, викликавши
ч.08. - Це мусить бути якась стара панна, в оку-
лярах, в стародавньому одязі. А "милій голосо-
чок"?

Він малював собі в уяві ідеал жінки гарної,
веселої, привітної, життерадісної. Його і-
деал жінки!

*

*

*

08!

"Що за голос! Хрипкий, поганий", - хвилював-
ся щоразу і розмріяно думав про "милій голосо-
чок".

* * *

Неділя. Прекрасний день. Усе місто купалося в сонячному промінні. Легкий вітерець розганяв спеку по вулицях та збивав курячу пороху. Автогнали одно за одним та зручно просковозували повз блискучі трамваї.

У перехожих - на устах усмішки, в очах веселість, у серцях радість. Прекрасний день. Неділя.

Др.Рід вже раннім ранком був на ногах. Чистив одяг, голився, причісувався. Нетепляче ждав, коли Й Мері буде готова. В 10-ій годині вийшли обоє з хати. Мері-така ж, як і всі перехожі, - сповнена радісним почуттям. Він нахмурений, задуманий, з тривогою в серці. Голова його оп'яніла від непевних думок, руки, дріжачи, держали умовлений знак - одна часопис, друга - рукавички.

Ішли мовчки: вона весела, він сумний. "Подружжа - звертали на них увагу перехожі.- Мабуть, посварились".

Мері і Джордж прýмували до недалекого парку. Годинники на церковних вежах били саме 10.30, і вони приспішили ходу. Ще 15 хвилин - і таємниця буде розв'язана. Мері почала ця пригода бавити, вона весело поглядала сксса на брата, що перетворивсяувесь у цікавість і нетерпіння.

Вони не встигли ще увійти в парк і дійти до умовленого місця, коли до них підійшов якийсь молодий чоловік і сміливо запитав Джорджа:

- Пробачте, у Вас немає вогню? Він тримав у руках цигарку.

Мері здивовано глянула на нахабу, а джордж, непривітно змірявши невихованого юнака з голови до ніг, недбало подав йому запальничку. Закурившись, молодий чоловік випустив з рота кілька кілець диму і спокійним, зрівноваженим тоном запитав Джорджа:

- Пробачте, що турбую! Чи ви, часом, не той

пан, що умовився з мосю подругою про побачення?

Мері і Джордж стали, як укопані. Джордж не міг видобути з себе ні слова, а Мері, вся почервонівші, скрикнула тихо:

- От тобі й масш!

Вона подумала, що цей молодий чоловік прийшов обороняти "свою" дівчину, той нещасний "мілій голосочок", що закрутівши братові голову, ще й виставляє його на небезпеку. Вона слідкувала за руками цього молодого чоловіка, побоюючись, що він кожної хвилини може розмахнутись і заіхати брата поза вуха.

Мері вмить зрозуміла, що мусить рятувати ситуацію. Насутивши брови, вона гостро сказала:

- Пане, що в вас за звичка чіплятися до прохожих? Ідіть собі своєю дорогою і залишіть нас у спокої.

В цю мить юнак глянув у ці бік і вона втратила всю свою відвагу і самовладу. З його очей била ласкавість, доброта й радість. Не зважаючи на слова Мері, він легко вклонився і з усмішкою сказав:

- Моє приізвиде Віккі. Білл Віккі, абсолютент філософії. Мені дуже присмно, що це саме ви будете моєю товаришкою на сьогоднішній день.

Мері широко розплющила очі й заніміла. Але в цей час Джордж уже отямився і вмішався в размову.

- Це мале непорозуміння. Пробачте! Моє прізвище др. Рід, а це моя сестра - Мері,- розмахнув розсіяно руками.

- Ваша сестра?- здивовано питався Білл, вітаючись з Джорджом.

Мері відступила на два ступні назад і лютувала. Безсоромність цього юнака, зневажливве до неї ставлення та легкість у поведінці, як також і його погляд, лагідний, мілій погляд синіх очей, - розбройли її остаточно.

Білл підійшов до Мері, подав їй руку і весело запропонував:

- Будьмо друзями!

Мері не залишилося нічого іншого, як погодитися і вимушено всміхатися, вдаючи, що більше не гнівається. Та довго не довелось їй цього вдавати. Білл виявився веселою і милою людиною, що вміє вести розмову. Вони щиро сміялися.

Джорджові припав Білл до вподоби не менше, як і Мері, але Йому всежтаки хотілося знати, що сталося з "міллим голосочком".

- Що з Вікторією? - повторив Білл. - Нічого особливого. Вона вітає Вас і прохаче прощання, що спізнюється.

Джордж зрадів:

- Отже вона прийде? Вікторія! Вікторія її ім'я? - Йому хотілося щось більше про неї довідатися.

Вони всі троє взялися під руки й, немов старі знайомі, пішли доріжкою в парк на визначене місце. Білл ніжно притискав руку Мері, а вона, сама не розуміючи чому, відповідала Йому тим же.

Джордж слухав.

Історія коротка. Вікторія, студентка Музичної Академії, без батьків, не маючи засобів до життя мусіла прийняти працю телефоністки. Живе у тих самих господарів, що й Білл. Вона, мила, скромна дівчина. Крім нього, немає близьких друзів..

Джордж тріумфував. Таки він, а не Мері, думав правильно.

Мила, скромна. Студентка. Без батьків і без товариства.

- А ось і вона - гукнув Білл, і підбіг вперед.

Назустріч їм ішла чорнява, охайні і зі смаком одягнена Джорджова "мрія", його "міллій голосочек".

Вітаючись, Вікторія вся паленіла з сорому, та Білл вмів усе затушкувати, і за короткий час товариство уже добре бавилося. Тон усьому надавав Білл.

Так вони познайомилися.

Джордж пам'ятаючи умову оповідав більше про себе, хоча Йому хотілося слухати мілій голос Вікторії; Білл, не зважаючи ні на що, хотів якнайбільше знати про Мері.

Мері заприязнилася з Вікторією, а Білл з Джорджею.

По першій зустрічі - пішли інші, але вже окремі: Джорджа з Вікторією, й Білла з Мері..

*

*

*

Проходили місяці, найкращі, які досі всі четверо переживали. Інколи зустрічалися всі разом, іздили на прогулки, ходили разом до театру й кіно. Вікторія одержала відпустку, щоб підготовитись до іспитів, Джордж працював з подвосною енергією, Мері кінчала студії, а Білл робив докторат. Були щасливі.

*

*

*

Одного зимового дня в домі Джорджових батьків відбулися подвійні заручини.

Вікторія не хотіла кидати праці аж до часу закінчення студій і одруження. Джордж не зміг її переконати, і він врешті з тим погодився.

Ще з першого дня, як Вікторія пішла до праці, він не втерпів. Узяв зранку слухавку телефонного апарату: 08!

- Інформацію. Слухаю.

Милі слова привітання застрили Джорджею в горлі.

- Що за чудасія? - дивувався. Чому Вікторія не при апараті, але цей "хрипкий, поганий голос"!

, - Пробачте!- нетерпляче заговорив.- Я хотів би говорити з Вікторією Гент. Не можете мені сказати, що з нею?

Хрипкий голос розсміявся.

- Алех, Джордже! Неваже ти не пізнавши моого голосу? Чому ти такий сердитий? Це ж я - Вікторія.

- Шо-о-о? - не вірив.- Вікторія? Але ж голос, голос! Це ж не той голос?

- Це мій голос, Джордже! - запевняла хрипливо.

Джордж кинув слухавку. Взяв голову в руки й не зміг, що думати: непорозуміння? Кепкують знього? Чи може?...

Вньому прямо варилось. Кров гонила розпаленім оливом по всьому тілі, думки помоталися в клубки.

Він затиснув кулаки.

- Обман! - душив у собі проклони.- Обман! Вікторія - це не його вимріяна. Він і досі не знає, як вона виглядає, ця з "мілім голосочком". І уже стільки часу пройшло!

Вікторія! Він жеж з нею заручений. Що тепер? Зривати? Шукати "ту"? Кого розпитувати?

Безпорадно глядів на клаптик паперу й перед очима затанцювали йому числа: 08, 08, 08, 08.

Закрив очі руками.

Нагло задзвонив телефон. Джордж підвів голову й неуважними очима вдивлявся в апарат. Вньому вибухнула ненависть до цього способу порозуміватися з іншими.

Телефон дзвонив безупину.

- Дрррррр, дрррррр, дррррр, - кричав.

Уявив слухавку.

- др.Рід - відізвався несвоїм голосом і вмітъ змінився на обличчі, очі заблистили радістю і щастям.

- "Мілій голосочку"! "Мілій голосочку"! - повторяв ніжно та враз замовк. Обличчя скамяніло в несподіванці. Джордж почув роз"яснення.

- Вибач, за непорозуміння! - хотілося усе давно розказати та не довелося. - Заступаючи кілька днів Вікторію при телефоні, ми познайомилися на віддалі, усе інше - я організував.

Якось так склалося, що ти нічого не заважив, і все уłożyлося якнайкраще. Ти маєш - Вікторію, дівчину гарну й чесну. Вона тепер в розпуці. Сподієся, що ти...

Джордж не дослухав, поклав спокійно слухавку на апарат і усміхнувся.

- І як це не впало мені на думку, що в телефоні голос інколи міняється до не пізнання? - похитував головою.

"Мілій голосочок"- це був... Білл.

Джордж засоромився, згадавши Вікторію. Відчув, що скривдив ії болюче.

- Ох!

- Вікторіє, я кохаю Тебе! Пробач!

І юні серця помандрували дротами одно до одного.

*

*

*

Без таланту

- "Вечірні Новини!"

"Вечірні Новини!"

"Вечірні Новини!" -

- викрикували продавці часопису та гналися вулицями на свої постійні місця.

Роман Крилич, почувши ці вигуки, похапцем протиснувся з переповненого трамваю і, користуючи з того, що він на закруті сповільнив їзду вискочив на вулицю. На волосок - і був би під автом, що з надмірною швидкістю проїхало позьного. Переляканий скочив на пішохід і розлючене крикнув кілька образливих слів навздогін автові, в якому сиділа черноволоса, розхристана дівчина.

Прохожі байдуже глянули на Романа, тільки деякі скривилися, що обійшлося без випадку. Місто без сенсацій і нещасть - нецікаве.

Роман ухопив за руку одного з продавців "Вечірніх Новин", всунув йому в кишеню кілька дрібних і розгорнув часопис, не звертаючи уваги на поштовхи й лайку перехожих.

Пробіг очима першу, другу, третю й дальші сторінки та розчаровано, зімнівши часопис, склав його в кишеню.

- Знову нічого - стверджив, закурив папіроску й повільним кроком завернув у браму кам'янинці:

=====
 ВИДАВНИЦТВО
 "ВЕЧІРНІ НОВИНИ"
 Редакція на 4-му пов.
 =====

Перескаючи по кілька східців, за хвилину стояв перед дверима кімнати головного редактора.

Поправив краватку, причесав волосся і з неспокійним серцем, але рішуче постукав.

- Ввійдіть - почув добре відомий голос редактора Мурівського.

- А, це ви? - невдоволено позіхаючи, привітав Романа - Чого ж Вам? Знову прийшли морочити голову?

Слова застряли Романові в горлі. Він відкашлянув, поправив комірець сорочки, що чомусь почав його душити і, мовчи, кланяючись елегантно, поклав на стіл, просто перед носом редактора списані дрібним письмом папери.

- А це що таке? - дивувався редактор його нахабності.

- Це мое нове оповідання - дивно легко відповів Роман і знову вклонився.

Редактор Мурівський скривився, немов побачивши найнеприємнішу річ у житті.

- Пане! - grimнув він - Скільки ж будеде їх нам приносити? Ми ж часопис, а не літературний журнал. Оповідання друкуємо рідко і то найкращі.

Романові вдарила кров до голови.

- Пане редакторе, профілакте - запротестував рішуче - про вас говорять, що ви допомагаєте молодим талантам, друкуєте таких, що це нікому невідомі, і вже не один раз відкрили доброго письменника.

Мурівський замахав невдоволено руками.

- Це все правда, але в вас немає таланту, розумієте? Ви без таланту, ваші оповідання писані млявс, в них немає ні сюжету, ані думки, персонажі - самі мерці...

- Алех, пане редакторе! - енергійно крикнув Роман.

- Знаю, знаю, вони живі, але не у ваших оповіданнях: там вони всі якісь без душі, нежиттєво накреслені, ну, просто - паперові герої.

Це вже занадто. Роман знову добре, що його

твори не найгірші, деякі багато кращі, як друко-
вані в "Вечірніх Новинах", і тому, відчував, що
на образу не заслужив.

- Яким правом ви так говорите, пане редакто-
ре? Як смісте кидати мені в вічі такі обвинува-
чення?

Мурівський побачив, що зайшов далеко. Заспо-
коював його лагідно:

- Не так гаряче, молодче, не пересаджуйте!
Вас образити не збиралася.

- А проте ображаєте!

- Хвилинку, хвилинку - здивлявся в розхвильо-
ваного молодця редактор Мурівський - у мене бли-
скуча пропозиція.

Роман вмить заспокоївся і ввесіль перемінився
в слух. "Невже вдалося переконати старого дур-
ня!" - блиснула думка.

- Які знаєте мови? - запитав.

- Мови? - здивувався Роман, не розуміючи, до
чого прямує Мурівський, - німецьку, англійську,
французьку.

- Єспанської не знаєте? розпитував та здив-
лявся пильно в Романа.

- Ні!

- Ані італійської?

- Ні! - з ноткою нетерпіння крикнув Роман.

- Шкода - кивав головою редактор - але й цих
трьох вистачить.

- До чого вистачить?

- Ви хочете, щоб ваші речі друкувалися в
"Вечірніх Новинах", так?

- Я хочу розвиватися, йти вперед, - відповів
рішуче.

- І заробити дещо грошей? - підсміхався Мурів-
ський.

- Від цього не відказуюсь, - зрадів Роман.

- Добре, друкуватимемо ваші речі і платити-
мено від рядка, згода?

З радості Роман ледві не обняв редактора.

- Хвилинку, хвилинку, я ще не скінчив. Ми

будемо друкувати ваші речі, але не орігінальні.

Здивування з'явилося на обличчі Романа:

- Не розумію.

- Цілком просто, ви перекладатимете оповідання з чужих мов, ми будемо їх містити і підписувати ваше ім"я як перекладача. При цій нагоді зможете розвивати свій талант.

Роман стояв перед столиком, немов укопаний. У першій хвилині не зінав загалом, як відповісти на таку образу. Найрадше стукнув би кулаком по лобі редактора. Мурівський знову ж усміхався до нього ласково, думаючи, що Роман образиться, забереться собі та й ніколи не прийде.

Мовчанка неприємно дратувала Мурівського. Роман стояв усе ще на місці і не відходив. Врешті, на превелике здивування редактора заявив:

- Погоджується на вашу пропозицію, але тільки тому, що мені треба грошей.

Вклонившися і вийшов швидко з кімнати. Відкриваючи двері, зловив у руки дівчину, що саме входила. Майже підсвідомо, пізнав її. Та сама, що сиділа в авті, яке його мало не переїхало.

- Пробачте, відізвався непривітно і збіг сходами вниз.

Дівчина увійшла в кімнату редактора, поцілувала його в чоло і жартівливо запитала:

- Що то за ведмідь? Недавно мало не впав мені під авто, вискакуючи посеред вулиці з трамваю, а тепер налетів на мене.

- Молодий письменник, конче хоче друкуватись.

- То чому ж ти його не друкуєш, таточку? - питалася. - А пише цікаво?

- Цього не знаю; в нього таке погане письмо, що я ніяк не міг рішитися прочитати хоч би одне з його оповідань, яких він і ~~б~~иніс цілу гору.

Обоє розсміялися.

*

*

*

Роман узявся до праці. Що ж його взяти?

- Поль Валері? Ні, не підходить.

- Ромен Ролан? Попробуємо.

- Сероян, цікаве!

- Шов? Хіба надається до "Вечірніх Новин"?

Переглядав усіх письменників. Читав то це, то те. Взяв олівець і, обставлений словниками, почав перекладати.

Горів з захоплення. Працював з насолодою, відкриваючи в чужих творах незаважену досі красу й силу. Дякував у думці редакторові, що навів його на ідею, перекладати твори світових авторів.

Працював з радістю.

*

*

*

Щоб бути щасливим, треба мати у житті успіх, - роздумував Роман, вертаючись з редакції.

Пощастило. Його працю надрукують. Крім того, редактор познайомив його з донькою Христиною, з тією, що мало не наїхала на нього автом. Це також не малий успіх, коли взяти під увагу, що вона дійсно гарна й розумна. І так привітно розмовляла з ним!

*

*

*

Редактор Мурівський віштував прийняття з нагоди дня народин Христини. До запрошеных гостей належав і Роман. Його запросила Христина особисто.

Молода танцювала, старші грали в карти або вели різні розмови. Відомий знавець західно-європейської літератури др. Овчар завів розмову на тему вміщуваних у "Вечірніх Новинах" перекладів з чужих літератур. Він хвалив почин редактора Мурівського, визнаючи, що ознайомлення нашого громадянства з тими творами має надзвичайно велике значіння. Про самі переклади висловлювався

з великим признанням, вважаючи їх за дійсно мистецькі.

- Мене дивує тільки, - сказав на закінчення, - що ні одного з друкованих у вашому часописі творів я ніде не зустрічав в оригіналі. Цікаво було б пізнати вашого перекладача, що вмів винайти свіжо написані твори західних письменників. Ми йдемо, отже, рівним кроком з літературними здобутками Заходу.

Редактор Мурівський вдоволено посміхався, радіючи, що так легко позбувся мало талановитого письменника, а здобув такого знаменитого перекладача. Йому захотілося похвалитися Романом, і він пішов пройтися по кімнатах, щоб його знайти.

У залі, де танцювала молодь, його не було. Шукав у буфеті, але й там не знайшов. Тоді вийшов на веранду й почув, у кутику, що хтось шепочеться й сміється. Пізнав голос Христини, кликнув, і вона вийшла, тримаючи за руку Романа.

- Я тут, - розсміяно звернулася Христина до батька, - ти мене шукаєш?

Редактор Мурівський в першій хвилині не міг знайти відповідних слів, здивований, що його дочка ховається десь по кутках з цим молодцем.

- Дозволиш забрати пана Романа? - сказав, насилу усміхаючись. Його хочуть піznати.

- Я піду з вами, - заявила Христина; взяла Романа під руку й вони увійшли в залю. Мурівський тупцював за ними, невдоволений поведінкою дочки.

Др. Овчар привітавшись з Романом, запитав, де він познаходив такі рідкі твори друкованих авторів для "Вечірніх Новин". На згадку про свої переклади Роман почевронів і не міг промовити. Та тут допомогла Христина.

- Думаю, що найвищий час усе роз"яснити. Я знаю батько-буде сердитись; але він сам винен. Не хотів надрукувати Романові оповідання, і той був примушений подавати власні оповідання, під-

писуючи їх як переклади і подаючи прізвища за-
хідньо-європейських авторів.

Вибух бомби не зробив би більшого враження
на присутніх. Др.Овчар широко розкрив очі, а ре-
дактор Мурівський, зблівши, вхопився за голову.
Христина, не чекаючи на кінець сцени, взяла
Романа за руку й бібігла з ним із кімнати.

*

*

*

Наречені

Т а м а р і -
присвячу.

По, засріблений росою, траві — Міра й Ігор ступили на стежку й увійшли в ліс. Пронизливий, ранній холод проховзувався поміж прастарі дерев, а легкий вітер, граючись мякою, спинається по вітті ялиць та сосон, ледді діткнувши їхніх шпилів, зникав безслідно у безвістях.

Ішли мовчки, задихані, спинаючись на гору; інколи приставали, милуючись запахом свіжого повітря та гострої живиці, любуючись м'якістю моху й вслухаючись у пошум лісу, що саме пробуджувався до нового життя.

Ліс шумів. Спів пташні, спочатку несміливий й слабкий, поволі могутнішав, величаючи радісне життя, щоразу нове, але й незмінне у своїй принаді.

Прямо перед їхніми очима стежкою пробіг пологий засіць. Пишні вивірки, граючись, перескакували з гілки на гілку.

Ліс оживав.

Міра й Ігор увійшли на поляну й завмерли в зачудованні: на горі, де знову починається ліс, паслося стадо серн; враз вони підняли полохливо голови, втягнули в ніздрі повітря, скопилися й кількома скоками заховалися в гущавині лісу.

Міра й Ігор, з розпаленими обличчями, з радістю у серці та захоплені, невиданою досі, красою ранньої, гірської природи, спиналися щораз далі, на шпиль гори.

Десь збоку дзюркотів потічок, та вони не збивалися з доріжки.

- Швидше, швидше - принаглював Ігор - сонце незабаром покажеться!

Бігли, не зважаючи на втому й стрімкий склон гори. Раз в право, то знову в ліво, зигзагами, перемагали її й знову заховалися в гущавину лісу; загубивши стежку продиралися кущами, ранили руки й ноги, але невтомно посувалися вперед.

- Уже, мабуть, недалеко - сказала сквильова-ко Міра.

Ігор не відповів, лиш прискорив ходу, пробиваючи шлях.

Несподівано лісувівався. Перед їхнім очима замрівла шпиль гори. Ще дрібку зусилля й вони були на ньому.

Стояли зачаровані. Задихані, змучені, обнявшися, приглядалися до казкової картини: мряка молочним морем, опадаючи, хвилювалася. З-під неї виростали дерева, показувався ліс, а далі, прилігши до землі вона повзла по ній, ніжно тулилася в долині, до лук і левад, до вагітних плодами піль, до ледві помітних у низу осель.

- Глянь - скрикнула зачудовано Міра і міцніше притиснула руку Ігоря.

З-за хребта гор, того, що ген за долиною - бліснуло світлом і вслід за ним почала викочуватися вогняна, кривава куля.

- Сонце - з набожністю й захватом вирвалося їм ураз із уст.

А сонячне проміння радісними скоками проганяло рештки раннього півсумерку, ярко освітлюючи темний ліс, ласкаючи мрякою покриті поля, цілуючи в долині білі хати, щоб врешті скупатися в напізвавмерлому озері й спішній гадюці ріки.

Світало. Уся природа пробуджена зо сну, співала похвальні, голосні гимни в честь життєдайного сонця.

Ліс зашумів радісно й весело.

Міра і Ігор стояли ще хвилинку, а відтак добре відчувиши втому, сіли на мокру, спалену

вітрами й горяччю попередніх днів, траву та гли-
боко віддихали. За їхніми плечими ще боролися
останні рештки знемочілої ночі, з проникаючим
світлом, та туди вони не гляділи. Їхній зір був
звернений у близкучу яскість сонячного проміння.

Закрили очі, приклавши до них долоні.

Наставав день.

- Твоя ідея, зустрічати схід сонця тут, на
шпилі гори, була прекрасна - майже шепотом пере-
рвала мовчанку Міра, глянувши на нього з вдач-
ністю, і ніжно поцілувала Ігоря рвучким рухом зам-
кнув її в своїх обіймах, гарячими устами голубив
її очі, лице, волосся.

- Ти не уявляєш собі, Гор"я, яка я щаслива!
- промовила тулячись до нього.

Тінь суму промайнула по обличчі Ігоря. Він
звільнив її з обіймів і ви"ялив зір у далечінь.

Міра лягла на спину й ,гризучи зірвану стеб-
линку трави, вдивлялася в блакить неба. Усміх-
нена, п"янка від переживань, слідкувала цікаво
за яструбом, що ледві помітною точкою, мирав у
височині шукаючи добичі.

Ігор скоса глянув на Міру. Її розчарованіле
обличчя, її золоті кучері, розміряний погляд
блакитних очей, і струнке її тіло, що вигідно
простягнулося на траві - вона вся - насищена
молодістю й радістю прикувала його зір, сповил-
ючи гордістю його серце. Та на чолі у нього ви-
разно рисувалися зморшки заклопотання.

Роєм обсіли думки мізок Ігоря. Радість та
щасливе почуття втікали з його грудей, а на їх
місце прийшла невідкладна постанова.

- Мушу сказати їй усе,- товклося його серце,
кров'ю наливаючи лиць,- Мушу!

Він прикусив губи. Не здав, як і з чого по-
чати. Врешті повернувся усім тілом до неї, при-
клікнув і усміхнувся, коли вона глянула на нього.

Хвилинку дивилися мовчкі одне одному в вічі.

- Гор"я - сказала несподівано - в тебе щось
на серці? Так? - питання застигло на її устах.

Ігор помітно збентежився. Взяв у свої долоні її руку, сильно стиснув і знову усміхнувся.

- Гор"я! - погрозила пальцем і піднялася на лікті, легко витягнувши з Його долонь свою руку

- Гор"я! Мене не обманеш! Уже від кількох днів з тобою дістється щось погане.

Він оминув її зір.

Вітер розганяв тепло, грався кучерями Міри та розбурхував Ігореве волосся.

Він подав їй руки і скрикнув:

- Ходім униз, до лісу!

Міра встала, оглянулася довкруги, немов пращаючись з красою довкілля та несподівано, як налякана птиця, лопочучи різнобарвною суконкою, вихром побігла склоном гори в долину, Ігор вмить скопився на ноги й погнався їй навздогін.

Зловив її серед дерев, де вона застягла в кущах. В очах у неї блисталі слози.

- Міро! - відізвався благальним голосом, - що з тобою?

- Ти недобрий, Гор"я - з жалем відповіла - ти щось скривася.

Сіли напроти себе. Мовчали.

А ліс шумів. Вершки дерев кланялися собі з повагою. Їхнє крилате віття підкидувало сонячним промінням, що намагалося дістатися до нутра лісу та світлом і тінню сідало на обличчя Міри і Ігоря.

Уважно вдивлялася широко відкритими очима.

- Бачиш, Міре - слова ніяк не складалися - мені хочеться щось важне тобі сказати.

Тон Його голосу вразив її. У ньому було щось холодне й загадкове. Вся скам'янівші, спокійно промовила.

- Я слухаю, Гор"я!

Ігор положив руку на своє спітніле чоло й закрив очі долонею.

- Я слухаю, Гор"я! - повторила тихо.

Не міняючи своєї постави, Ігор врешті промовив:

- Я мушу щось важне тобі сказати, щось, що

не дас мені спокою. Іде про те...

Урвав, Підняв голову й побачив повні уваги очі Міри.

- Іде про те, - повторив ніжно - що прийшла хвилина проби нашої любові, а я не хотів би тебе втратити.

Міра підняла високо брови й неспокійно порушилася. Не сказала нічого, але з її обличчя можна було вичитати здивування.

Збентежений ії пронизливим зором, Ігор розгубив думки й заки вспів їх зібрати заново, Міра встала й відійшла кілька кроків на бік. Він уважно слідкував за нею. Міра несподівано пригнулася й, не оглядаючись, помахала до нього рукою. Ігор встав, підійшов до неї й собі пригнувся, глянувши на муравлище, що його йому показала Міра.

В муравлищі кипіла праця. Малі, пильні створіння жаво бігали, таскаючи важкі стеблинки й трісочки, порядкуючи й пораючись безупину.

Не відриваючи зору від місця, де взірцева спільнота виконувала свій тяжкий щоденний труд, Ігор поклав руку на плече Міри.

- Ти чула про це, що в - цькій області лютує грізна пошестя? - зчитав тихо.

Міра випрямилася й залишивши Ігоря при муравлищі скрикнула:

- Чому ти про це говориш?

Не відриваючи очей від муравлів, він взяв до руки шишку та штовхнув нею муравлище. Там замуміло й малі створіння в блискавичному поспіху, заметушилися.

- Тобі відомо, що наші друзі, Крицький, Левченко й Талик, сповняючи там службу санітетів, не повернулися й ... - тут він притишив голос - вже ніколи не повернуться,

- Знаю про це - була відповідь - вони виконали свій обов"язок до кінця.

- Так - продовжував тим самим спокійним томом - на їхніх могилках поставлено хрести з їх-

німи іменами, що свідчимуть про їхню відвагу й очайджність та про кінець молодого життя.

Міра задумалася й, взявши його руку зного рамена, приложила її до свого розпаленого лица.

- Так, але чому ти мені про це говориш - шепнула.

Ігор взяв руку.

- Бачиш, товариші вже з мене сміються - вияснював - що я "прилип до твоєї спідниці" та що я боягув.

Міра глянула на нього здивовано.

- Ну, я ... - ждала на його дальші слова.

- Ну, я хотів запитати тебе про думку; зголоситися й мені до санітетської служби - чи ні?

Гляділа здивованими очима.

- Мене запитати? - майже хріпким і сильно сквильзованим голосом повторила.

- Так! - різко сказав - хочу знати, що ти мені порадиш.

На її віях заблистили слізки. Хоч мовчала, пізнати було, що в її нутрі йде тяжка боротьба. Вона то червоніла, то блідла й нервозно рухала устами, кусаючи їх мало що не до крові.

Ігор стояв, мов з каменя викутий. Міра несподівано швидким рухом відвернулася до нього плечима. Він здивований слідкував за її нервозними рухами. Міра відійшла кілька кроків на бік і тихо схлипувала.

А ліс шумів, пташня співала, вітер гуляв по-між деревами граючись у перегони та розпорощував проміння сонця, що сміливо скакало по деревах та мохові й кущах, а в тому менті, як Міра знову обернулася до Ігоря, воно припало блеском до її уже спокійного й холодного лица.

Зустріла питаючий погляд Ігоря й не відриваючи від нього своїх очей, сказала голосно:

- Я не хочу, щоб ти йшов на добровільну смерть.

- І це твоя поважна думка?

- Так - відповіла тихо, хвилину помовчавши.

Вдивлявся в неї прижмуреними очима, а далі вагаючись, обняв її і пристрасно поцілував.

Вона не оборонялася. Їй стало млісно, уся сила її покинула їй Ігор ніжно поклав її на м'який мох. Цілуючи її, голублячи та граючись її кучерями, шепотів:

- Забудьмо нашу розмову! Забудьмо!...

Mira закрила очі...

*

* * *

Колеса поїзду стукотіли рівномірно. У вікні промигували телеграфні стовпи, а розвімані на них дроти різали хвилястими лініями різnobарвій поля, що спішно втікали попри залізничий шлях.

В вагоні - душно й гамірно. Молоді студенти - медики то жартували, то співали й щоразу вибухали голосним речотом, прослухавши дотепу то цього, то того товариша.

- А Ігор - глузливо кинув один - "розплівається" в мріях про свою кохану Miry.

Ігор, що сидів біля дверей купе, глянув на розвеселених товаришів, підсміхнувся гірко, але не промовив ні слова. Задумався заново, не звертаючи уваги на розвавлене товариство.

У серці в нього щось щеміло й болісно торгало нерви. Він згадував дійсно Mirу, бачив в уяві її миле обличчя, її веселі оні, її золоті кучері, її стрункий стан. Пригадував останню їхню зустріч, прогульку в ліс, переживання при скоді сонця і останню їхню розмову.

Пробував заспокоїти себе. Вговорював, що між ними не було ніякої любові, а тільки прив'язання двох товаришів, що пізналися на університетській лавці.

Не міг позбутися прикного почуття. Досада й злість мутили його до перетоми; - Розмова в лісі - неприємний спомин. Вона, про яку думав, що зможе стати його дружиною, у вирішний момент, виявилася плаксивою егоїсткою-жінкою, і більш нічого.

німи іменами, що свідчимуть про їхню відвагу й очайджність та про кінець молодого життя.

Міра задумалася й, взявши його руку зного рамена, приложила її до свого розпаленого лица.

- Так, але чому ти мені про це говориш - шепнула.

Ігор взяв руку.

- Бачиш, товариші вже з мене сміються - вияснював - що я "прилип до твоєї спідниці" та що я боягув.

Міра глянула на нього здивовано.

- Ну, я ... - ждала на його дальші слова.

- Ну, я хотів запитати тебе про думку; зголоситися й мені до санітетської служби - чи ні?

Гляділа здивованими очима.

- Мене запитати? - майже хріпким і сильно сквильзованим голосом повторила.

- Так! - різко сказав - хочу знати, що ти мені порадиш.

На її віях заблистили слізки. Хоч мовчала, пізнати було, що в її нутрі йде тяжка боротьба. Вона то червоніла, то блідла й нервозно рухала устами, кусаючи їх мало що не до крові.

Ігор стояв, мов з каменя викутий. Міра несподівано швидким рухом відвернулася до нього плечима. Він здивований слідкував за її нервозними рухами. Міра відійшла кілька кроків на бік і тихо схлипувала.

А ліс шумів, пташня співала, вітер гуляв по-між деревами граючись у перегони та розпорощував проміння сонця, що сміливо скакало по деревах та мохові й кущах, а в тому менті, як Міра знову обернулася до Ігоря, воно припало блеском до її уже спокійного й холодного лица.

Зустріла питаючий погляд Ігоря й не відриваючи від нього своїх очей, сказала голосно:

- Я не хочу, щоб ти йшов на добровільну смерть.

- І це твоя поважна думка?

- Так - відповіла тихо, хвилину помовчавши.

Вдивлявся в неї прижмуреними очима, а далі вагаючись, обняв її і пристрасно поцілував.

Вона не оборонялася. Їй стало млісно, уся сила її покинула їй Ігор ніжно поклав її на М"який мох. Цілуючи її, голублячи та граючись її кучерями, шепотів:

- Забудьмо нашу розмову! Забудьмо!...
Mira закрила очі...

* * *

Колеса поїзду стукотіли рівномірно. У вікні промигували телеграфні стовпи, а розвімані на них дроти різали хвилястими лініями різnobарвій поля, що спішно втікали попри залізничий шлях.

В вагоні - дужно й гамірно. Молоді студенти - медики то жартували, то співали й щоразу вибухали голосним речотом, прослухавши дотепу то цього, то того товариша.

- А Ігор - глузливо кинув один - "розплівається" в мріях про свою кохану Miry.

Ігор, що сидів біля дверей кіпе, глянув на розвеселених товаришів, підсміхнувся гірко, але не промовив ні слова. Задумався заново, не звертаючи уваги на розвавлене товариство.

У серці в нього щось щеміло й болісно торгало нерви. Він згадував дійсно Miry, бачив в уяві її міле обличчя, її веселі оні, її золоті кучері, її стрункий стан. Пригадував останню їхню зустріч, прогулку в ліс, переживання при сході сонця і останню їхню розмову.

Пробував заспокоїти себе. Вговорював, що між ними не було ніякої любові, а тільки прив'язання двоє товаришів, що пізналися на університецькій лавці.

Не міг позбутися прикного почуття. Досада й злість мутили його до перетоми; - Розмова в лісі - неприємний спомин. Вона, про яку думав, що зможе стати його дружиною, у вирішний мент, виявилася плаксивою егоїсткою-жінкою, і більш нічого.

Ігор повів поглядом по товарищах.

- Хто з них вернеться? - всмоктувалася в чеп думка. І він бачив могили, хрести. Але ця картина швидко зникла. Її заступила інша:

"вони всі вертаються із ще більшим гамором додому. Усі-живі й здорові. На станції вітають їх, як героїв: матері, товарищи, товла. Серед них - Mira. Підходить до Ігоря, кидається Йому на шию, прохаче пропечення".

- Після моого останнього листа до неї? - повертається до дійсності Ігор.

" Miro!

У хвилину проби, Ти не виказала тієї стійкості, що її я міг від Тебе сподіватися. Життя для Тебе-іграшка, для мене-боротьба й обов'язок. Я іду рятувати близьких, але при тому втрачаю Тебе, здавалося-мені найближчу.

Прощай і знай, нам уже ніколи не бути разом.

Ігор.

Ні, після одержання такого листа, вона ніколи не погодиться вернутися до нього. Щось прикро й жалісне хватило Його за горло.

Mira! Кохана, мила Miro!

У Його висках кров товклася молотом, міняючись ударами із стукотом коліс вагону, взаємно перекликуючись: ТУК, тук, ТУК, тук, ТУК, тук... ТУК.

Всунув руку в кишеню й ніжно погладив у ній листа. Листа, що Його Йому від Miri в останню хвилину принесла мати до вагону.

- А може таки прочитати? - змагався з думками.

- Навіщо? - підскакували інші - хіба ж тебе цікавлять її закляття, її благання, її егоістичне: "не хочу, що б ти іхав на добровільну смерть"?

- Прочитай! - Ні! - Прочитай! - Ні!

Йому стало душно. Поправив комірець, що в"їдався Йому в горло.

- ПРО-ЧИ-ТАЙ, ПРО-ЧИ-ТАЙ - стукотіли колеса.

- ні! ні! ні! ні! - товклося у висках.

- ПРО-ПА-ЛО, ПРО-ПА-ЛО; НІ - НІ - НІ !
- ПРО-па-ЛО, ПРО-па-ЛО; ПРО-чи-ТАЙ !
- ПРО-чи-ТАЙ, ПРОЧИТАЙ !

Швидким рухом руки, вийняв листа, сквильовано роздер конверту й кинув на нього оком.

"І горе ! Дякую Тобі за все, що пережила з Тобою....."

Читав, щораз більше розширяючи очі, потирав їх долонями, не вірив стрічкам.

Прочитав ще раз, поволі, уважно, і враз скрикнувші радісно, скочив з лавки, хватив за ручку дверей та затріснув їх за собою з лоскотом, дивуючи товаришів; немов у гарячці, з напруженими до безмежжя нервами, насклу протиска вся поміж людей в коридорах. Штовхав тих, що стояли йому на дорозі, не слухав їхніх викликів обурення, але пробивався далі, заглядаючи до кожного купе.

І враз: у кутку при вікні, прикриту плащем — побачив Міру. З галасом влетів до середини і, не звертаючи уваги на здивований погляд мокрих очей Міри, хватив її за руки й цілував їх, цілував долоні, пальці...

Пасажири в купе підсміхалися значуще, кивали головами й вдавали буцімто нічого не бачать.

— Прости, прости! — шепотів Ігор повен зврүшнення і радості.

А Міра усміхалася в сльозах, гладила його волосся, тулила голову. Мовчала. В її сердце вливалося радісне почуття щастя й гордості. Обтерла мокрі вії й уся, ясніючи радістю, перенесла зір поза вікно.

— Прости — не міг заспокоїтись Ігор.

Хтось відчинив двері купе. Рвучкий вітер проскочив до середини, вирвав з дрижачої Ігоревої руки листа Міри і в підскоках поніс його з вагону.

Лист добувши на волю, підлетів пташиною угору й, мов підстрілений ловцем, опадаючи на землю, застяг на телеграфних дротах, на яких

вітер висвистував мелодію вічного кохання, вчи-
туючися у дрібне письмо Міри:

"   Ігоре!

Дякую Тобі за все, що пережила
з Тобою. За останнє переживання у
лісі - найбільше, хоч цей день був
днем нашої розлуки. Так, розлуки!
Бо наші шляхи-різні. Ти не знаєш,
що біжнім треба йти з поміччю,
не зважаючи на особисті справи; а
хто про це забуває, той й сильного
супружжа не вмітиме збудувати.

Тільки нікчемний мужчина пита-
ється в жінки дозволу на виконання
свого обов'язку. Я соромлюся за Те-
бе й тому голошуся на Твоє місце
іхати в допомогу тим, що так Тебе
потребують.

Працай!

До вечора - Твоя

Міра.   "

*

*

*

